

Co-funded by
the European Union

Podsumowanie badania

“DEMOS - dialogi na rzecz demokracji”

skrót z raportu prezentującego wyniki badania z Polski

O raporcie

Celem badania ankietowego było uzyskanie **informacji zwrotnych dzięki którym zostaną przygotowane bezpłatne materiały edukacyjne przewidziane w projekcie**. Ankieta była przeprowadzana w Polsce, Chorwacji i Finlandii oraz dodatkowo w języku angielskim dla respondentów z innych krajów. **Opracowanie raportu dotyczy wyników ankiety przeprowadzonej w Polsce.**

Projekt „DEMOS” jest realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Niniejsza publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów, a Komisja nie ponosi odpowiedzialności za jakiekolwiek wykorzystanie zawartych w niej informacji.

Liczba respondentów: **122 osoby**

Ankietę przeprowadzono w **grudniu 2023 i styczniu 2024**

Data publikacji raportu: **marzec 2024**

Raport przygotował: **Paweł Tempczyk**

Koordynatorka projektu: **Iwona Kozieja-Grabowska, Fundacja Wspierania Dialogu “Rozmawiajmy”**

Opracowanie graficzne i zgodność ze standardem WCAG 2.1: **Iwona Przybyła**

Więcej informacji o projekcie: www.rozmawiajmy.org/projekty/demos

Uznanie autorstwa 4.0 – Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie pod warunkiem oznaczenia autorstwa.

Kluczowe informacje

Wiek

Ponad połowa respondentów (51,3%) deklarowała wiek od 36 do 55 lat, 35,3% – wiek 56 lat i więcej, a 13,4% – wiek od 18 do 35 lat.

Wykształcenie

Zdecydowanie nadreprezentowani byli respondenci z wykształceniem wyższym (84%). 14,3% badanej grupy zadeklarowało średnie wykształcenie i tylko 1,7% – podstawowe.

Płeć

Większość badanej grupy (58,8%) stanowiły kobiety; 40,3% badanych stanowili mężczyźni, a jedna osoba badana zdecydowała się nie podawać swojej płci.

Miejsce zamieszkania

62,2% badanych deklarowało zamieszkiwanie w dużym mieście (powyżej 500 tys. mieszkańców), 14,3% wskazało miasto liczące 50-250 tys. mieszkańców, 10,1% – od 10 do 50 tys. mieszkańców, 9,2% – poniżej 10 tys. mieszkańców i 4,2% – pomiędzy 250 a 500 tys. mieszkańców.

Opinie o demokracji

Prezentujemy przykładowe opinie respondentów na temat demokracji w Polsce

Opinie pozytywne

„Uważam, że na tle całego świata nasza demokracja ma się całkiem dobrze. Oczywiście mamy pewne niedociągnięcia ale generalnie wszystkie mechanizmy demokratyczne działają”

Opinie neutralne

„To funkcjonuje, ale niedoskonale; chociaż ostatnie wybory pokazały, że ludzie chcą korzystać ze swojego prawa do wpływu na sposób rządzenia, daleko nam jeszcze do krajów, w których obywatele są bardziej zaangażowani we współrządzenie”

Opinie negatywne

„Władza sądownicza jest w opłakanym stanie. W aktualnym kształcie sądownictwo nie jest przyjazne obywatelom”

Opinie o demokracji – szanse i możliwości w Polsce

W odniesieniu do spraw w Polsce z udzielonych odpowiedzi można wyodrębnić trzy kategorie – **zarządzanie, idee i wartości oraz jakość życia**.

Idee i wartości wskazała ponad połowa badanej grupy, natomiast kwestie zarządzania zostały uwzględnione w odpowiedziach mniej niż połowy badanej grupy. Zdecydowanie najmniej licznie reprezentowaną kategorią była jakość życia.

Podział odpowiedzi na kategorie:

- idee i wartości – 52,9%
- zarządzanie – 46,2%
- jakość życia – 8,4%

Szanse i możliwości w Polsce. Co to oznacza?

Idee i wartości

- włączenie społeczne grup wykluczonych i marginalizowanych: LGBT, migrantów, dyskryminowanych ze względu na religię, światopogląd, a także kobiet,
- potrzeby psychologiczne: poczucie bezpieczeństwa, wolność słowa i ekspresji,
- wzmocnienie dialogu społecznego,
- większy udział młodych ludzi w demokracji.

Zarządzanie

- przywrócenie praworządności i porządku prawnego,
- pociągnięcie do odpowiedzialności polityków,
- utrzymanie trójpodziału władzy i niedopuszczenie nacjonalistów,
- unikanie sprawowania władzy przez polityków lewicowych,
- większy wpływ obywateli na rządzenie państwem (np. poprzez referenda),
- poprawa funkcjonowania partii politycznych.

Jakość życia

- dołączenie do krajów o wysokim standardzie życia,
- rozwój naszego kraju pomimo różnic politycznych.

Opinie o demokracji – szanse i możliwości w Europie

W odniesieniu do opinii o Unii Europejskiej z udzielonych odpowiedzi najczęściej reprezentowane były dwie kategorie – **funkcjonowanie UE i wpływ na państwa członkowskie**.

Została wyodrębniona również dodatkowa kategoria, gdyż reprezentowała ona odwrotne podejście do UE – **rozpad Unii i Polexit** (i pozostanie wyłącznie w strefie Schengen).

Najczęściej pojawiały się kategorie dotyczące funkcjonowania UE i wpływu na państwa członkowskie, każda z nich reprezentowana była przez mniej niż połowę badanej grupy. Podział odpowiedzi na kategorie:

- funkcjonowanie UE– 46,2 %
- wpływ na państwa członkowskie – 41,2 %
- rozpad UE / Polexit– 2,5%

Szanse i możliwości w Unii Europejskiej. Co to oznacza?

Funkcjonowanie UE

- zwiększenie równości państw członkowskich,
- osłabienie dominacji silniejszych krajów (jak Francja i Niemcy),
- równy i sprawiedliwy podział mandatów w Parlamencie Europejskim,
- zwracanie większej uwagi na różnorodność i szanować tożsamość narodową,
- Polska przyjmująca wiodącą rolę,
- utrzymanie / pozbycie się prawa weta,
- decentralizacja i mniejsza biurokracja,
- wykluczenie Węgier,
- wspólne podejście, które zniechęci do głosowania na partie populistyczne,
- integralność i ważność kwestii gospodarczych.

Wpływ wspólnoty

- pozytywny wpływ na Polskę,
- gwarancja stabilności i integralności terytorialnej, a także wartości demokratycznych,
- wprowadzanie pozytywnych zmian w Polsce, np. obronność narodowa, polityka energetyczna, system opieki zdrowotnej, migracja,
- pieniądze i dotacje z UE
- pozytywny wpływ na wartości i idee – respektowanie praw mniejszości, dialog międzykulturowy, wyrównywanie szans,
- wspólne podejście,
- osłabienie wpływów socjalizmu i populizmu

Rozpad Unii i Polexit

- pozostanie wyłącznie w strefie Schengen

Osiągnięcia polskiej demokracji wg respondentów

Polityczne

- pokonanie komunizmu (i obrady Okrągłego Stołu),
- wolne wybory do 1989 r.,
- przywrócenie demokracji w Polsce i trójpodział władzy,
- odbudowa praworządności i suwerenności,
- wejście do UE, NATO i strefy Schengen,
- utworzenie nowej koalicji (tzw. Koalicji 15 Października),
- wyniki ostatnich wyborów, w których PiS straciło władzę,
- bardzo wysoka frekwencja (około 75%),
- Konstytucja z 1997 r.

Společne

- równe szanse dla kobiet,
- równe szanse dla osób z niepełnosprawnościami,
- działalność ruchów obywatelskich, organizacji pozarządowych (w tym KOD-u),
- funkcjonowanie wolnych mediów,
- wprowadzenie Karty Praw Podstawowych.

Opinie o demokracji – wyzwania i obawy w Polsce

W odniesieniu do spraw w Polsce z udzielonych odpowiedzi można wyodrębnić trzy kategorie **kwestie systemowe i rządowe**, **kwestie obywatelskie** oraz **pojednanie narodowe**.

Podział odpowiedzi na kategorie:

- kwestie systemowe i rządowe – 48,7%
- sprawy obywatelskie – 30,2%
- pojednanie – 18,5%

Wyzwania i obawy w Polsce: kwestie systemowe i obywatelskie. Co oznaczają?

Kwestie systemowe i rządowe

- wzmocnienie systemu politycznego – bezpieczniki systemowe i zmiany w konstytucji,
- reformy samorządu terytorialnego i kodeksu wyborczego,
- upolitycznienie instytucji, takich jak NIK czy NBP,
- funkcjonowanie partii politycznych,
- duopol dwóch partii politycznych,
- nadużywanie władzy, tendencje autorytarne,
- rozdział Państwa i Kościoła,
- zmiany w polskim prawie.

Kwestie obywatelskie

- brak edukacji obywateli – skłonność do manipulacji i wzrost populizmu,
- brak dojrzałości społecznej i wiedzy politycznej,
- nieodpowiednie wychowania dzieci i młodzieży – źle rozumiany patriotyzm, radykalizacja,
- brak szacunku dla grup mniejszościowych,
- niskie zrozumienie demokracji,
- brak aktywności społecznej,
- brak różnorodności,
- głosowanie na „mniejsze zło”

Wyzwania i obawy w Polsce: kwestia pojednania. Co oznacza?

W odniesieniu do obywateli

- wzrost mowy nienawiści i niszczących podziałów społecznych,
- brak dialogu, kompromisu,
- nieumiejętność słuchania i rozmowy na trudne tematy,

W odniesieniu do grup społecznych

- niska jakość debaty społecznej,
- strach przed nieznanymi grupami społecznymi,
- tendencja do walki zamiast rozmowy,
- postrzeganie różnicy zdań jako konfliktu,

W odniesieniu do polityków

- brak współpracy między partiami,
- chaos,
- wzrost polaryzacji,
- manipulacje społeczne skutkujące zachęcaniem swoich wyborców do atakowania innych wyborców

Opinie o demokracji – wyzwania i obawy w Europie

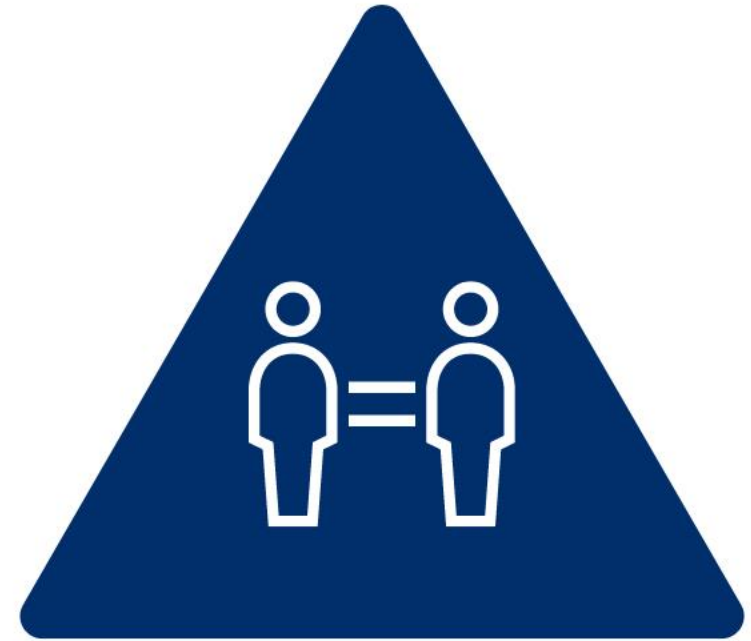
W odniesieniu do spraw w Europie z udzielonych odpowiedzi dotyczących wyzwań i obaw respondenci wymieniali kwestie związane z:

- spójnością i równością – 36,1%
- kwestiami instytucjonalnymi – 26,9%
- innymi wyzwaniami – 25,2%

Wyzwania i obawy w Europie: kwestie spójności i równości. Co oznaczają?

- tendencje separatystyczne, nacjonalistyczne, populistyczne, eurosceptyczne, oddolne, kojarzone z radykalizmem, korupcją i tendencjami konfederacyjnymi,
- brak wspólnego podejścia do kwestii migracyjnych i prognozowanej w przyszłości wojny z Rosją,
- egoizmy narodowe, np. blokowanie przez Węgry innych krajów,
- brak równości – postrzeganie Niemiec i Francji jako krajów dominujących,
- „Europa różnych prędkości” – nierówne traktowanie krajów „młodej Europy” w stosunku do krajów „starej Europy”,
- brak świadomości różnic międzykulturowych,
- nierozwinięte poczucie współodpowiedzialności za przyszłość UE.

Wyzwania i obawy w Europie: kwestie instytucjonalne. Co oznaczają?

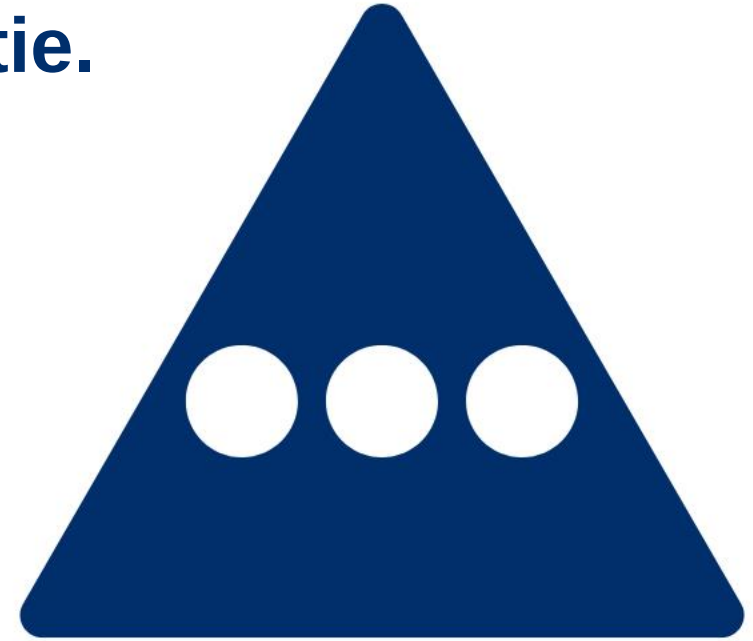
- funkcjonowanie UE i konieczność reform odnoszących się do braku zdecydowania i biurokracji*,
- zmiana sytuacji, w której jeden-dwa małe kraje blokują właściwe decyzje (np. Węgry),
- obawy związane z opuszczeniem UE przez inne kraje i rozwiązanie strefy Schengen,
- brak skutecznych mechanizmów w sytuacji osłabienia demokracji w jednym z krajów członkowskich,
- trudność w porozumieniu między krajami,
- obawy z przymusem Euro lub relokacją migrantów,

*nadmiar przepisów, korporacjonalizacja, silne interesy lobbystów, centralizacja struktur, nadmiar dokumentów, powolne tempo podejmowania decyzji

Wyzwania i obawy w Europie: inne kwestie. Co oznaczają?

- migracja – kryzys migracyjny wywołany kwestiami klimatyczno-gospodarczymi,
- UE jako mediator, także wobec zagrożenia ze strony Rosji,
- obawy przed nadmiernym pacyfizmem,
- brak zaufania do instytucji europejskich i silne wpływy lewicowej antykultury lub skrajnej prawicy,
- brak wielkiej wizji UE,
- różnice kulturowe i językowe,
- ignoracja obywateli,
- brak poszanowania praw kobiet,
- ryzyko nieutrzymania bogactwa UE.

Co-funded by
the European Union

Dziękujemy za uwagę
Pełny raport pobierz ze strony:
www.rozmawiajmy.org

